

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRISHAM, JOHN

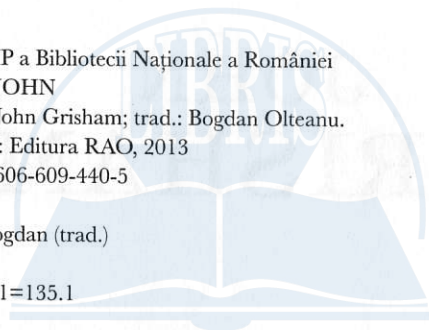
Șantajul / John Grisham; trad.: Bogdan Olteanu.

– București: Editura RAO, 2013

ISBN 978-606-609-440-5

I. Olteanu, Bogdan (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

JOHN GRISHAM
The Racketeer
Copyright © 2012 by Belfry Holdings, Inc.
Toate drepturile rezervate
Publicat în SUA de Doubleday, o divizie a
Random House, Inc., New York,
și în Canada de Random House of Canada Limited, Toronto

© Editura RAO, 2013
pentru versiunea în limba română

2013

ISBN 978-606-609-440-5

CAPITOLUL 1

Sunt avocat și sunt la închisoare. E o poveste lungă.

Am 43 de ani și mai am de ispășit jumătate din sentința de zece ani pronunțată de un judecător federal slab și ipocrit din Washington, D.C. Mi-am epuizat toate căile de recurs și nu a mai rămas nicio procedură, mecanism, statut obscur, detaliu tehnic, portiță legislativă sau rugăciune în arsenalul meu golit. Nu mai am nimic. Deoarece știu bine legile, aș putea face ca alți deținuți care aglomerează instanțele cu teancuri de moțiuni, înscrisuri și alte documente fără rost, însă nimic din toate acestea nu mi-ar fi de folos. Nimic nu m-ar ajuta. Adevărul este că nu am nicio șansă să ies de aici în următorii cinci ani, așa dacă nu pun la socoteală cele câteva săptămâni scurtate la sfârșit pentru bună purtare, iar purtarea mea a fost exemplară.

Nu ar trebui să mai spun că sunt avocat, deoarece din punct de vedere tehnic nu mai sunt. Baroul statului Virginia s-a autosesizat și mi-a ridicat licența de practică la scurt timp după ce am fost condamnat. Este scris cât se poate de clar, negru pe alb – o condamnare pentru săvârșirea unei infracțiuni atrage după sine excluderea din barou. Mi s-a retras licența de practică și problemele mele disciplinare au fost consemnate cu conștiinciozitate în Registrul Avocaților din Virginia. Au fost trei excluderi din barou în acea lună, ceea ce se încadrează în media obișnuită.

Totuși, în cercul meu restrâns sunt cunoscut drept avocat de închisoare, astfel încât îmi petrec câteva ceasuri bune pe zi ajutându-i pe ceilalți deținuți cu problemele lor juridice. Le studiez cererile de

încarcerarea unui deținut și numai 8 000 de dolari pentru educația unui elev de școală elementară. Avem aici consilieri, manageri, asistenți sociali, infirmiere, secretare, tot felul de funcționari și zeci de administratori, care ar avea multă bătaie de cap să explice în mod sincer cum își petrec cele opt ore de muncă pe zi. La urma urmei, e vorba de guvernul federal. Parcarea angajaților, plasată în apropierea intrării principale, este ticsită cu mașini și camioane care mai de care.

Sunt șase sute de deținuți la Frostburg și, cu câteva excepții, formăm un grup de oameni bine-crescuți. Cei cu un trecut violent și-au învățat lecția și sunt recunoscători pentru mediul civilizat. Cei care și-au petrecut întreaga viață prin închisori și-au găsit în sfârșit cea mai bună casă. Mulți dintre acești băieți de carieră nici nu vor să plece. S-au integrat atât de bine aici, încât nu se mai pot obișnui cu lumea de afară. Un pat cald, trei mese pe zi, îngrijire medicală – cum ar putea să o ducă mai bine de-atât odată ajunși pe stradă?

Nu vreau să se înțeleagă că ar fi un loc plăcut. Nu este. Sunt mulți oameni ca mine, care nici nu au visat măcar că pot ajunge cândva atât de rău. Oameni cu profesii, cariere, afaceri; oameni cu bani, familii și membri de club. În Gașca mea Albă se află Carl, un oftalmolog care și-a cam făcut de cap cu facturile de la asigurarea medicală; Kermit, un speculant de terenuri care a pus ca garanție aceleași proprietăți la mai multe bănci; Wesley, un fost senator al statului Pennsylvania care a luat mită; și Mark, un cămătar de ipoteci care a încălcat niște reguli.

Carl, Kermit, Wesley și Mark. Toți albi, cu o medie de vârstă de 51 de ani. Toți își recunosc vinovăția.

Și-apoi sunt eu. Malcolm Bannister, negru, 43 de ani, condamnat pentru o infracțiune pe care nu știu să o fi comis.

În acest moment sunt singurul negru de la Frostburg care ispășește o pedeapsă pentru fraudă fiscală. Halal distincție!

În Gașca mea Neagră, membrii nu sunt la fel de bine definiți. Cei mai mulți sunt puști de pe străzile din D.C. și Baltimore, arestați pentru infracțiuni legate de droguri, și care, odată puși în libertate, se vor întoarce pe străzi, cu numai 20 la sută șanse de a evita o nouă condamnare. Cum ar putea să răzbată în viață fără educație, fără o calificare oarecare și cu cazier?

În realitate, într-un lagăr federal nu există nici găști, nici violență. Dacă te bați cu cineva sau dacă îl ameninți, te scot pur și simplu de aici și te trimit într-un loc mult mai rău. Sunt multe ciondăneli, mai ales în privința televizorului, dar nu am văzut încă pe cineva să dea cu pumnul. Unii dintre indivizii de aici au trecut și prin penitenciarele de stat, iar poveștile pe care le spun sunt înfiorătoare. Nimeni nu vrea să schimbe locul ăsta cu un altul.

Așa că ne purtăm frumos, în timp ce numărăm zilele. Pentru deținuții vinovați de infracțiuni de natură financiară, pedeapsa constă în umilire și în pierderea statutului social, a reputației profesionale și a stilului de viață. Pentru cei de culoare, viața într-un lagăr este mai sigură decât cea din care vin sau decât cea către care se îndreaptă. Pedeapsa lor constă într-o nouă însemnare în cazier, un alt pas spre o carieră de infractor.

Iată de ce mă simt mai degrabă alb decât negru.

Mai sunt încă doi foști avocați la Frostburg. Ron Napoli a fost ani buni avocat de drept penal flamboiant în Philadelphia, până ce l-a nenorocit cocaina. S-a specializat în narcotice și i-a reprezentat pe mulți dintre cei mai importanți traficanți și vânzători ilegali de droguri din regiunea central-atlantică, din New Jersey până în cele două Caroline. Prefera să fie plătit în bani gheață și în cocaină, ceea ce l-a făcut să piardă totul în cele din urmă. Fiscul l-a prins pentru neplata taxelor, și acum se află la jumătatea executării unei pedepse de nouă ani. Ron nu o duce prea bine în prezent. Pare deprimat și nu vrea, sub nicio formă, să facă exerciții fizice și să încerce să-și poarte de grijă. Este tot mai gras, greoi, țăfnos și bolnav. Obișnuia să spună povești fascinante despre clienții lui și aventurile lor în traficul de droguri, însă acum stă pur și simplu în curte, cu privirea pierdută și mâncând întruna chipsuri. Cineva îi trimite bani, iar el îi cheltuiește în mare parte pe mâncare nesănătoasă.

Cel de-al treilea fost avocat este un rechin din Washington, pe nume Amos Kapp, un șmecher care știe toate dedesubturile și care și-a petrecut cariera dând târcoale tuturor scandalurilor politice majore. Eu și Kapp am fost judecați împreună și condamnați la zece ani de închisoare fiecare, de către același judecător. Au fost opt inculpați – șapte din Washington și eu. Kapp a fost mereu vinovat de câte ceva, și în mod sigur a fost vinovat în ochii juraților. Însă Kapp știa

și atunci, așa cum știe și acum, că eu nu am avut nimic de a face cu conspirația, însă a fost prea laș și prea ticălos ca să spună ceva. Violența este strict interzisă la Frostburg, dar dacă aș rămâne fie și numai cinci minute singur cu Amos Kapp, i-aș suci gâtul. Știe asta și cred că i-a spus directorului închisorii de la bun început. Îl țin în aripa de vest, cât mai departe de celula mea.

Dintre cei trei avocați, eu sunt singurul dispus să-i ajute pe ceilalți deținuți cu problemele lor juridice. Îmi place munca asta. E o provocare și mă ține ocupat. De asemenea, îmi păstrează abilitățile juridice intacte, deși mă îndoiesc că voi mai avea vreun viitor ca avocat. Pot cere să fiu primit din nou în barou după ce ies, dar procedura este destul de complicată. Adevărul e că nu am făcut niciodată cine știe ce bani din această profesie. Eram un avocat de provincie, negru pe deasupra, și doar câțiva clienți îmi puteau oferi un onorariu decent. Pe Braddock Street mai erau câteva zeci de avocați care se băteau pe aceeași clienți; competiția era dură. Nu sunt sigur ce voi face după ce scap de aici, dar mă îndoiesc foarte tare că mă voi întoarce la cariera mea juridică.

Voi avea 48 de ani, voi fi singur și, sper eu, sănătos.

Cinci ani sunt o veșnicie. În fiecare zi mă plimb de unul singur pe o pistă de alergare de la marginea lagărului, care urmează hotarul, sau „linia“, cum i se mai spune. Dacă treci de linie, se consideră că ai evadat. Deși este locul unei închisori, zona este frumoasă, iar privilegiștea este spectaculoasă. Când mă plimb și admir dealurile unduite din zare, trebuie să îmi înăbuș impulsul de a merge mai departe, de a păși dincolo de linie. Nu este niciun gard care să mă oprească, niciun gardian care să-mi strige numele. Aș putea să mă fac nevăzut în codrul des, și-apoi să dispar pentru totdeauna.

Mi-aș fi dorit să existe un zid, unul de trei metri înălțime, făcut din cărămizi, cu rotocoale de sârmă ghimpată deasupra, unul care să mă împiedice să admir dealurile și să visez la libertate. Este o închi-soare, la naiba! Nu putem pleca. Puneți un zid și nu ne mai ispitiți!

Ispita este mereu acolo și, oricât de mult m-aș împotrivi, jur că devine tot mai puternică pe zi ce trece.

CAPITOLUL 2

Frostburg se află la câțiva kilometri vest de orașul Cumberland din Maryland, în mijlocul unei fâșii de pământ mărginite de Pennsylvania la nord și de Virginia de Vest la vest și la sud. Dacă te uiți pe hartă, îți este limpede că această parte exilată a statului este rezultatul unei greșeli de cadastru și nu ar trebui să aparțină Marylandului, deși nu este clar unde ar trebui inclusă. Eu lucrez în bibliotecă, iar pe peretele de deasupra micului meu birou se află o hartă mare a Americii. Îmi petrec mult timp privind-o, visând cu ochii deschiși și întrebându-mă cum de-am ajuns să fiu un deținut federal într-o parte atât de îndepărtată din vestul Marylandului.

La vreo sută de kilometri spre sud se găsește orașul Winchester din Virginia, cu o populație de 25 000 de locuitori, locul unde m-am născut, am copilărit, am mers la școală, mi-am clădit o carieră și, într-un final, m-am prăbușit. Mi se zice că nu s-au schimbat prea multe de când am plecat. Firma de avocatură Copeland & Reed își continuă afacerile în același birou cu vedere la stradă în care am lucrat și eu cândva. Aceasta se află pe Braddock Street, în centrul vechi, lângă un restaurant. Numele, trecut cu vopsea neagră pe fereastră, a fost cândva Copeland, Reed & Bannister, iar firma era singura cu personal integral de culoare pe o rază de peste 160 de kilometri. Mi s-a spus că domnii Copeland și Reed se descurcă bine, fără să prospere sau să se îmbogățească, având însă suficient de lucru ca să poată plăti cele două secretare și chiria. Cam la asta se rezuma totul și când eram eu partener acolo – trăiam de pe o zi pe alta. Când

a venit „Căderea“, începusem să am serioase îndoieli cu privire la șansele mele de supraviețuire într-un orașel atât de mic.

Sunt informat că domnul Copeland și domnul Reed refuză să vorbească despre mine și despre problemele mele. Au fost cât pe ce să fie puși și ei sub acuzare, iar reputația le-a fost pătată. Procurorul federal care m-a condamnat pe mine îi viza chiar și pe cei cu cea mai mică legătură cu marea lui conspirație, ceea ce a fost cât pe ce să distrugă întreaga firmă. Infracțiunea mea a fost că mi-am ales clientul nepotrivit. Foștii mei parteneri nu comiseseră niciodată vreo infracțiune. Regret ceea ce s-a întâmplat din atâtea motive, însă pătarea numelor lor încă mă ține treaz noaptea. Sunt amândoi trecuți binișor de șaiszeci de ani, iar pe vremea când erau tineri avocați nu au avut de înfruntat doar provocarea menținerii unei firme de avocatură într-un orașel de provincie, ci au fost nevoiți să poarte și ultimele bătălii din epoca Jim Crow a segregăției rasiale. Judecătorii îi ignorau uneori la tribunal, dându-le câștig de cauză adversarilor fără vreun temei legal. Ceilalți avocați îi tratau urât și fără profesionalism. Nu primiseră invitație de înscriere în barou. Grefierii le pierdeau uneori dosarele. Juriile formate numai din albi nu îi credeau. Și, mai rău decât orice altceva, clienții nu prea apelau la serviciile lor. Clienții de culoare. Nici un client alb nu angaja un avocat negru în anii 1970 în Sud, și lucrurile nu s-au schimbat prea mult de atunci. Însă Copeland & Reed au fost cât pe ce să dea faliment din fașă, deoarece persoanele de culoare credeau că avocații albi sunt mai buni. Doar printr-o muncă asiduă și prin profesionalism au reușit să schimbe asta, cu mare greutate.

Winchester nu a fost prima mea alegere când s-a pus problema să îmi încep cariera. Am făcut Dreptul la George Mason, în suburbiile D.C.-ului din nordul Virginiei. În vara de după anul II, am avut norocul să prind un post de asistent la o firmă foarte mare de pe Pennsylvania Avenue, aproape de Capitol Hill. Era una dintre firmele acelea cu o mie de avocați, cu filiale prin toată lumea, cu foști senatori pe antet, clienți de prim rang și cu un ritm îndrăcit, care îmi plăcea la culme. Cel mai important moment a fost reprezentat de rolul de comisionar în procesul unui fost congressman (clientul nostru) acuzat că ar fi conspirat împreună cu infractorul de frate-său să primească mită de la un furnizor al Ministerului Apărării. Procesul a fost un adevărat circ, și eu am fost încântat să fiu atât de aproape de ring.

Unsprezece ani mai târziu, am intrat în aceeași sală de judecată din Tribunalul Federal E. Barrett Prettyman, în centrul Washingtonului, și am pătimit la rândul meu într-un proces.

Am fost unul dintre cei șaptesprezece asistenți în acea vară. Ceilalți șaisprezece, toți de la primele zece facultăți de Drept din țară, au primit oferte de lucru. Cum eu mizasem totul pe o singură carte, mi-am petrecut anul III de facultate încercând să-mi gădesc ceva în D.C., bătând la uși, fără a da peste vreuna deschisă. Există în permanență câteva mii de avocați șomeri pe străzile din D.C., și nu e greu să cazi pradă disperării. Am ajuns în cele din urmă prin suburbii, unde firmele sunt mult mai mici, iar slujbele și mai rare.

Într-un final, m-am întors înfrânt acasă. Visele mele de mărire fuseseră făcute praf. Domnul Copeland și domnul Reed nu aveau o afacere prea înfloritoare și în niciun caz nu își permiteau un nou asociat, însă li s-a făcut milă de mine și mi-au eliberat o cămăruță la etaj. Am muncit din greu, deși adeseori era o provocare să rămân peste program, dat fiind numărul redus de clienți. Ne-am înțeles de minune, și după cinci ani mi-au adăugat numele la parteneriat, din mărinimie. Venitul meu de-abia dacă a crescut.

În timpul procesului, a fost dureros să le văd numele târâte prin noroi, cu atât mai mult cu cât era ceva absurd. După ce m-a îndesat bine în corzi, agentul FBI care conducea investigația m-a informat că domni Copeland și Reed aveau să fie puși sub acuzare dacă nu pledam vinovat și nu cooperam cu procurorul federal. Am crezut că este o cacealma, dar nu aveam cum să bag mâna în foc. I-am zis să se ducă dracului.

Din fericire, chiar era o cacealma.

Le-am trimis scrisori lungi și lacrimogene în care mi-am cerut scuze, însă nu mi-au răspuns. Le-am cerut să mă viziteze ca să putem vorbi față în față, dar tot nu mi-au răspuns. Deși orașul meu natal este la doar o sută de kilometri depărtare, am un singur vizitator constant.

*

Tatăl meu a fost unul dintre primii polițiști de culoare angajați de statul Virginia. Vreme de trezeci de ani, Henry a patruleat drumurile și autostrăzile din împrejurimile Winchesterului, făcându-și cu drag și cu sânguință meseria. Îi plăcea slujba sa, sentimentul de autoritate, puterea de a aplica legea și compasiunea pentru cei aflați la ananghie. Îi plăcea la nebunie uniforma, mașina de patrulă, totul, în afară de

– Tocmai am terminat al treilea nivel de spaniolă, îi spun cu oarecare mândrie. În Gașca mea Maro am un prieten bun, Marco, un excelent profesor de limbi străine. Prins cu droguri.

– Cred că o să vorbim toți spaniolă în curând. Ne-au invadat.

Henry nu are prea multă răbdare cu imigranții, cu oricine are cât de cât accent, cu oamenii din New York și New Jersey, cu asistații social, cu șomerii, și crede că persoanele fără adăpost ar trebui adunate și băgate în lagăre mai dure decât cel de la Guantánamo.

Am avut câteva schimburi de replici mai tăioase acum câțiva ani și m-a amenințat că nu va mai veni în vizită. Ar fi o pierdere de timp să mă ciondănesc cu el. Oricum nu o să-l schimb. E destul de drăguț că vine până aici, așa că pot și eu să mă port măcar frumos. Eu sunt infractorul condamnat, nu el. El a câștigat, eu am pierdut. Asta pare să conteze mult pentru Henry, deși nu știu sigur de ce. Poate pentru că eu am mers la colegiu și la Facultatea de Drept, ceva la care el nici măcar nu a visat.

– Probabil voi pleca din țară, îi zic. O să mă duc undeva unde pot folosi spaniola, prin Panama sau Costa Rica. Climă blândă, plaje, oameni mai închiși la culoare. Pe-acolo nu le pasă de caziere sau de cine a fost la închisoare.

– Iarba e mereu mai verde în altă parte, nu?

– Da, tată, când ești la închisoare, iarba este mai verde oriunde altundeva. Ce-aș putea să fac? Să mă întorc acasă, să ajung asistent juridic fără licență, făcând muncă de birou pe la vreo firmă mărunță care nu mă poate plăti? Sau să mă fac agent de cauțiuni? Poate chiar detectiv particular? Nu am prea multe opțiuni.

Tata dă din cap. Am purtat conversația asta de cel puțin zece ori.

– Și urăști guvernul, rostește el.

– O, da! Urăsc guvernul federal, FBI-ul, procurorii federali, judecătorii federali, tâmpiții care se ocupă de penitenciare. Urăsc atât de multe lucruri... Sunt aici și fac zece ani de pușcărie pentru ceva ce nici măcar nu-i infracțiune, fiindcă un mare mahăr de procuror federal a avut nevoie de un om în plus ca să-și facă norma. Și dacă guvernul m-a putut băga la pușcărie pe zece ani fără nicio probă, gândește-te numai la toate oportunitățile care mi se arată, acum că am cuvintele „infractor condamnat“ tatuuate pe frunte. Nu, tată, plec de-aici imediat ce ies de la închisoare.

Tata dă din cap și zâmbește. „Sigur, Mal.“

CAPITOLUL 3

Dacă ne gândim la importanța a ceea ce fac, la controversele din jurul lor și la persoanele violente cu care se confruntă câteodată, este remarcabil faptul că în istoria acestei țări numai patru judecători federali au fost asasinați când încă erau activi.

Onorabilul Raymond Fawcett tocmai a devenit al cincilea.

Cadavrul său a fost descoperit în subsolul cabanei pe care și-o construise pe malul lacului și pe care o folosea în weekenduri, în mod frecvent. Când nu a apărut la procesul pe care trebuia să îl judece luni dimineată, grefierii săi au intrat în panică și au chemat FBI-ul. Agenții au descoperit în timp util locul crimei. Cabana se afla într-o zonă împădurită din sud-vestul Virginiei, pe un versant muntos, pe țărmul unui mic lac cu apă cristalină, cunoscut prin preajmă drept lacul Higgins. Pe majoritatea hărților lacul nici nu apare.

Nu existau semne de pătrundere prin efracție, de luptă sau de încăierare, nimic în afara celor două cadavre, ambele cu urme de gloanțe în cap, și un seif de metal gol la subsol. Judecătorul Fawcett fusese găsit lângă seif, împușcat de două ori în ceafă, fără îndoială executat în stil mafiot, și cu o baltă mare de sânge închegat în jurul său. Primul expert sosit la fața locului concluzionă că judecătorul era mort de cel puțin două zile. Plecase de la birou pe la ora trei după-amiază, vineri, conform unuia dintre grefierii săi, plănuiind să se ducă direct la cabană și să își petreacă weekendul acolo, muncind din greu.

Celălalt cadavru era cel al lui Naomi Clary, o femeie divorțată în vârstă de 34 de ani, mamă a doi copii, recent angajată de judecătorul Fawcett pe post de secretară. Judecătorul, un bărbat de 66 de ani, tată